

Dnro: 330/2879

21.5.2018

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö nro LVM/139/03/2018, 27.4.2018

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi ajokorteista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta**LIKENNETURVAN LAUSUNTO**

Asetusluonnos sisältää ehdotukset tarkemmiksi säännöksiksi ajokorttilakiin tulevien muutosten johdosta.

Ajokorttilain muutosten tarkoituksena on keventää sääntelyä sekä lisätä vaihtoehtoisuutta muiden kuin kuorma- ja linja-auton ajokorttien suorittamisessa. Lakisääteisiä opetusvaatimuksia kevennetään, B-luokassa luovutaan opetuksen vaiheistamisesta ja kuljettajantutkinnolla mitataan laaja-alaisemmin ajokortin suorittajan osaamista. Lakisääteiset koulutusvaatimukset kohdistuvat ajo-opetukseen ja turvallisuuspainotteisiin koulutuksiin.

Kuljettajaopetus**Ensimmäistä ajokorttia suorittavan 4 tunnin koulutus**

Kokonaan uutena koulutusvaatimuksena ajokorttilaissa on ensimmäistä ryhmän 1. ajokorttia suorittavalle vaadittava koulutus. Muutoin pakollisesta teoriaopetuksesta luovutaan. Asetusluonnoksessa tuntimääräksi säädettäisiin neljä tuntia, mikä oli esitetty myös hallituksen esityksen perusteluissa.

Tämä ensimmäistä ajokorttia suorittavan neljän tunnin koulutus tulisi kytkeä myös ajallisesti ajokortin suorittamiseen, jottei synny tilannetta, jossa koulutus on suoritettu vuosia ennen ajokortin suorittamista. Liikenneturva ehdottaa, että koulutus olisi voimassa määräajan, esimerkiksi kaksi vuotta.

AM ajo-oikeuden koulutus

Pakollisen koulutuksen liittäminen AM- ajokorttiluokkaan vuonna 2011 paransi kiistattomasti mopoilijoiden liikenneturvallisuutta tilanteessa, jossa liikenteessä loukkaantuneiden mopoilijoiden määrä oli kasvanut erittäin korkealle tasolle mopoilun voimakkaasti lisääntyttyä. Hallituksen esityksessä ajokorttilain muutokseksi mopokortin tutkintovaatimukseen oli ehdotettu ajokoetta. Koska liikenteessä suoritettava ajokoe mopokortin tutkintovaatimuksena ei ole toteutumassa hallituksen esityksen mukaisesti, tulisi AM-luokan kuljettajaopetuksessa säilyttää nykyinen liikenteessä tapahtuvan ajo-opetuksen vähimmäismäärä. Näin voitaisiin varmistaa, että ajokortin suorittavalla mopoilijalla ensimmäiset kerrat liikenteessä ajamisesta tapahtuisivat kontrolloidusti ja turvallisesti.

Henkilöauton ajokorttia suorittavan 8 tunnin riskientunnistamiskoulutus

Liikenneturva pitää erittäin hyvänä asiana, että B-luokan ajokorttia suorittavan on ennen kuljettajantutkintoa saatava riskientunnistamiskoulutus. Osa turvallisen kuljettajan osaamisesta on sellaista, jota kuljettajantutkinto ei pysty kunnolla tai lainkaan mittaamaan. Liikenneturva ehdottaa, että Liikenteen turvallisuusviraston määräyksissä koulutusten tarkemmista sisällöistä huomioitaisiin kahdeksan tunnin riskikoulutuksen sisältävän erityisesti ajokäyttäytymisen ylempien tasojen sisältöjä, sekä vaikeissa olosuhteissa ajamisen sisältöjä, koska niiden mittaaminen tutkinnossa on erittäin vaikeaa. Liikenneturva pitää tärkeänä, että Liikenteen turvallisuusviraston määräyksessä otettaisiin huomioon se, että riskientunnistamiskoulutuksen sisältöihin ei pitäisi ottaa ajo-opetuksen perusasioita, vaan tässä vaiheessa tulisi keskittyä ennakoivan, turvallisen ja vastuullisen ajamisen oppeihin, kuljettajan oman ajokyvyn tunnistamiseen ja omien heikkouksien tunnistamista edistäviin kokonaisuuksiin.

Asetusluonnoksen perusteluissa mainitaan, että opetustodistuksen vaatimisen ajankohdalla ohjattaisiin riskien tunnistamiskoulutuksen sijoittumista mahdollisimman lähelle ajokokeen suorittamista, jolloin kuljettajalla olisi parhaimmat edellytykset opetuksen omaksumiseen. Liikenneturvan käsityksen mukaan jo pelkästään riskientunnistamiskoulutuksen sisällöstä johtuen, sen sijoittuminen kannattaisi ajoittaa mahdollisimman myöhäiseen ajankohtaan, muun teoria- ja ajo-opetuksen jälkeen, juuri ennen ajokoetta. Tämä olisi tarpeen huomioida selvemmin asetuksessa.

Uuden kuljettajan ajokieltoon liittyvä koulutus

Liikenneturva näkee, että uudet opetusteknologiset sovellukset on hyvä mahdollistaa kuljettajaopetuksen osana ja esteitä niiden käyttämiseltä on purettava. Samalla on hyvä ottaa huomioon, että opetuksen teknologia-avusteisuus ei itsessään takaa hyviä oppimistuloksia, eikä tarkoita sitä, että opetus olisi menetelmiltään nykyaikaista. Opetuksen tavoitteet, sisällöt ja menetelmät ovat edelleen oppimisen kannalta keskeisimpiä asioita. Liikenneturvan omat kokemukset rattijuopumuksesta yhdyskuntapalveluun tuomittujen koulutuksessa vahvistavat sitä käsitystä, että vaikutusten saaminen on haastavaa lähiopetuksessakin. Kun koulutuksen toteutus tullaan mahdollistamaan myös etäopetuksena, Liikenneturva esittää, että toteuttamisen ehtona on vuorovaikutuksen varmistamiseksi reaaliaikainen video- ja äänilyhteys kouluttajan ja osallistujan välillä.

Muut kuljettajakoulutusta antavat liikenneturvallisuusalan toimijat

Jatkossa ajokorttiin tähtäävää koulutusta voisivat antaa autokoulujen ohella myös muut liikenneturvallisuusalan toimijat, jotka Liikenteen turvallisuusvirasto on hyväksynyt. Hyväksymisen edellytyksenä olisivat koulutukseen tarvittava alan tuntemus ja osaaminen sekä kokemusta kouluttamisesta. Toimijalle myönnettävä hyväksyntä tehtäisiin kokonaisharkinnan perusteella.

Lisäksi ensimmäistä ajokorttia suorittavan neljän tunnin koulutus voitaisiin antaa ilman autokoululupaa ja erillistä hyväksymistä peruskoulussa ja toisen asteen koulutuksessa koulutuksen sisältöä ja toteutusta koskevien vaatimusten mukaisesti. Koulutuksen antajiin sovellettaisiin autokoulun valvontaa koskevia säännöksiä.

Liikenneturva ehdottaa, että hyväksyttäessä muita liikenneturvallisuusalan toimijoita koulutuksen antajiksi, huolehdittaisiin siitä, että koulutuksen laatu ja koulutusta antavien osaaminen tulee säilymään riittävällä tasolla. Liikenteen turvallisuusviraston olisi varmistettava, että ko. koulutusten järjestäjät ovat alan tuntemuksen ja osaamisen lisäksi saaneet riittävän täydennyskoulutuksen nyt ajokorttia suorittavalta vaadittavan uuden koulutuksen periaatteista ja sisällöistä. Lisäksi olisi määriteltävä toimijoiden pätevyyden voimassaoloaika. Liikenneturva ehdottaa, että Liikenteen turvallisuusvirasto luo järjestelmän, jonka avulla edellä mainitut asiat voidaan luotettavasti varmistaa.

Liikenneturva on luonut ja kehittänyt kuljettajien jatkokoulutukseen ennakoivan ajamisen koulutusmallin (EAK). EAK on levinnyt hyvin laajasti eri kuljettajakoulutuksen osa-alueille sekä ideologiana että varsinaisen koulutustuotteen muodossa, alkaen ajokorttikoulutuksen sisällöistä ja materiaaleista aina raskaan liikenteen ammattipätevyyskoulutuksiin. Liikenneturvan kouluttamat EAK-kouluttajat olisivat yksi vaihtoehto korttikoulutuksen antajiksi. Vuosikymmeniä toiminut kouluttajien koulutusjärjestelmä pitää sisällään täydennyskoulutuksia jo nyt, ja jatkossa voitaisiin järjestää täydennyskoulutuksia nimenomaan ajokorttikoulutuksiin liittyen.

AM ajoluokan laajuus

Ajokorttilakiin näyttäisi jääneen AM-luokan ajo-oikeuden laajuuden määrittelyyn kohtia, jotka tulevat aiheuttamaan epäselvyyttä. Ajokorttilain 4 §:n mukaan AM -luokka sisältää kevyet nelipyörät ja ne T3 ajoneuvoluokkaan kuuluvat traktorit, joiden suurin rakenteellinen nopeus on **yli** 40 kilometriä tunnissa ja enintään 60 kilometriä tunnissa, niihin kytkettyine hinattavine ajoneuvoineen. Ajokorttilain 7 § mukaan AM-luokka ei pidä sisällään T-luokan ajo-oikeutta. Näin ollen henkilö, joka suorittaa AM-luokan erityisehdon 121 mukaisen tutkinnon, saa oikeuden ajaa T3b-luokan enintään 60 km/h kulkevaa ”traktorimönkijää”, mutta ei enintään 40 km/h kulkevaa T3a-luokan ”traktorimönkijää”, vaan se edellyttää erikseen suoritettavaa T-luokan ajokorttia.

Lisäksi ajokorttilain 6 § 3 momentissa, jossa on säädetty AM-luokan jakautumista mopon ja kevyen nelipyörän ajo-oikeuden edellyttämiin eri kuljettajatutkintoihin (erityisehdot 120 ja 121), ei ole huomioitu enintään 60 km/h kulkevien T3b-traktorien rinnastamista kevyihin nelipyöriin. Näin ollen 6 §:n mukaan voi tulkita myös mopokortin (AM 120) antavan oikeuden T3b-traktorin ajamiseen. Asetusluonnoksessa on kuitenkin 6 §:ssä liitetty T3-luokan (T3-b) traktori liitetty erityisehtoon 121, vaikka sitä ei ole vastaavasti edellä mainitun mukaisesti huomioitu ajokorttilain 6 §:n 3 momentissa.

LIKENNETURVA

ANNA-LIISA TARVAINEN
Anna-Liisa Tarvainen
Toimitusjohtaja

TONI VUORISTO
Toni Vuoristo
Koulutusohjaaja